

1871 półr. I, s. 52; *Na ulicy* wg Henryka Pillatiego, Tyg. il., 1869 półr. II, s. 216) oraz ilustracje do prozy współcz. (wg Józefa Polkowskiego do opowiadań *Elżusia* Karola Cieszewskiego i *Leśniczy* Michała Bałuckiego, Kal. pol. il., 1866), scen hist. (m.in. *Ostatnie chwile Zygmunta Augusta* wg Feliksa Sypniewskiego, Tyg. powsz., 1879 nr 37, s. 584), batalistycznych i rodzajowych (m.in. *Nędza* wg Ksawerego Pillatiego, Tyg. il., 1872 półr. I, s. 193), przedstawień o charakterze reportażowym (*Poświęcenie przytułku dla wychodzących ze szpitali w Warszawie*, Tyg. il., 1870 półr. II, s. 197) oraz typów ludowych i charakterystycznych (*Włóścianka spod Kołomyi*, *Rusinki Galicyjskie*, Tyg. il., 1871 półr. I, s. 144, *Wieśniacy z okolic Pińska*, Tyg. il., 1871 półr. II, s. 209). Prace sygnował „J. Sosiński”.

Wyodrębnione zespoły drzew. S. w MNK i BN.

Kal. pol. il., 1866, s. 104, 105, 108, 109. – Kur. warsz., 1866 nr 1 (2 I), s. 6; 1881 nr 28 (5 II), s. 5 (nekrolog). – Kołaczkowski, Sł. ryt. – Opalek M., *Drzew. w czasopiśmie pol. XIX stulecia*, Wr. 1949, s. 63. – Jaworska J., *Widoki Mazowsza*, Roczn. MNW, XII, 1968, poz. 370, 699, 712, 714, 715. – Grajewski, 1972. – Rudniewska A., *Świątynie pol. w drzeworytach tygodników warsz. XIX w.*, W. 1993, s. 23, 26, 29, 30, 34, 36, 37, 49, 50, 63. – Taż, *Słownik drzeworytników ksylografów*, [b.m. 2006?], na prawach rkps, egzemplarz Gab. Ryc. BUW], s. 120-121. – *Grafika prasowa w XIX w.*, red. Quinkenstein M.A., Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN, Kórnik 2007 (błąd w indeksie, właściwy nr inw. B VI 442). – Nowak-Mitura E., *Początki fotografii w prasie pol. „Tygodnik Ilustrowany” 1859-1900*, W. 2015.

IS PAN, materiały Słownika art. pol., zestawienie ok. 60 prac drzeworytniczych S., wykonanych dla Tyg. il.; wypisy z dokumentów repr. na stronie internetowej: geneteka.genealodzy.pl (AP Warszawa, 0158/D: Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickiej św. Krzyża w Warszawie, UZ-1844, poz. 217; Arch. Archidiecezjalne Warsz., 9233/D: Księgi metrykalne parafii rzymskokatolickiej Św. Jana Chrzciciela w W., 531: Księga zgonów 1880-82, poz. 53).

A. Straszewska

Sosna (Szoszna) Wojtek, złotarz, 31 V 1486 przyjął prawo miejskie w Krakowie. Poręczyli za niego stolarz Laszlo (Laslo) i malarz Stanisław Stary.

Crac. art. 1300-1500, nr 934. – Gadomski J., *Gotyckie malarstwo tablicowe Małopolski 1460-1500*, W. 1988. – Crac. art. Supplementa, s. 88-89.

A.B.

Sosnkowski (Godziemba-Sosnkowski) **Jerzy**, architekt, prozaik, publicysta, grafik, scenograf, projektant mebli, ur. 20 X 1893 Warszawa, zm. 10 XII 1954 Merlo (aglomeracja Buenos-Aires, Argentyna), syn Józefa Bogdana (1832-95), ziemianina, i Zofii z Drabińskich (1858-1938), brat generała Kazimierza Sosnkowskiego (1885-1969) oraz Stanisławy zamężnej Kowalskiej i Wandy zamężnej Chołocińskiej; miał także rodzeństwo przyrodnie (Ignacego, Tadeusza, Henryka oraz Józefę) z poprzednich małżeństw ojca. Żonaty z Zofią z Janickich (ur. 28 I 1907). W domu rodzinnym S. kultywowano tradycje ziemiańskie i patriotyczne, czczono pamięć jego stryjecznego dziada Ignacego Sosnkowskiego (1790-1856), oficera Księstwa Warsz. i Królestwa Pol., uczestnika kampanii napoleońskich i powstania listopadowego.

S. uczęszczał do rządowego II gimnazjum męskiego przy ul. Złotej w Warszawie; będąc uczniem 2 i 3 klasy brał udział w strajku szkolnym i rewolucji 1905 jako „roznosiciel proklamacji” (mieszkanie jego matki było miejscem schronienia wielu działaczy niepodległościowych i bojowców PPS, a ona sama razem z córką dobrowolnie towarzyszyła zięciowi, Adamowi Wieruszowi Kowalskiemu, w zesłaniu na Syberię). Kontynuował naukę w prywatnej pol. Szkole Handlowej Artura Jeżewskiego, gdzie zdał maturę w czerwcu 1913. Wcześniej, w lutym 1913, wystawił pracę *Ma Petite* na I Wystawie Niezależnych w Salonie Artyst. „Sztuka” przy ul. Nowy Świat 22 w Warszawie. W t.r. wyjechał do Lwowa na studia architektoniczne w Szkole Politechnicznej (późniejsza Politechnika Lw.), gdzie już studiował jego brat Kazimierz (w l. 1907-14). S. służył w tamtejszym Zw. Strzeleckim (1913-14). Wybuch I wojny zastał go w Sandomierskiem, gdzie zorganizował pluton bojowy, umundurowany i uzbrojony z jego inicjatywy ze składek obywatelskich. Następnie wyjechał do Krakowa, by zgłosić oddział do dyspozycji wojsk pol.; tamże 2 X 1914 zaciągnął się do I Pułku Ułanów Legionów Pol. (Beliniaków). W stopniu kaprała brał udział w operacjach wojsk austriackich na froncie rosyjskim na Lubelszczyźnie i Wołyniu (m.in. w bitwie pod Jastkowem, zajęciu Lublina,

w bitwach pod Bidzinami, Kowalikami, Wysokiem Litewskim, Ożarowem, Maniewiczami, Kowlem). W listopadzie 1915, zwolniony z powodu ciężkiej choroby, przebywał w Sandomierskiem w majątku swojej siostry Wandy Chołocińskiej; prawdopodobnie w tym czasie pisał nowele o tematyce legionowej (ze szlaku bojowego 3 plutonu 1 szwadronu 1 pułku ułanów Beliny), które złożyły się na jego debiutancki tom *Czerwone wyłogi. Szkice i obrazy*, W. 1917 (wyd. z okładką proj. S.).

W marcu 1916 przeniósł się do Warszawy, gdzie na Wydz. Architektury PW wznowił studia. We wrześniu 1918 zdał egzamin półdyplomowy, a w listopadzie t.r., po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, wstąpił jako ochotnik do 2 Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich; wziął udział w zimowej kampanii na froncie wołyńskim. W marcu 1920 wraz z grupą studentów-żołnierzy Wydz. Architektury PW (Stanisław Brukalski, Jerzy Gelbard, Wilhelm Henneberg, Edmund John, Bohdan Pniewski i malarz Emil Lindeman) wyjechał na wycieczkę plenerową po Pomorzu, zorganizowaną przez Zw. Słuchaczy Arch. i profesora Zygmunta Kamińskiego; jej plonem była wystawa rys. i akwrel w TZSP w kwietniu 1920 oraz bogato ilustrowany nr specjalny Tyg. il. (1920 nr 14) poświęcony wyprawie, który zawierał m.in. debiut reportażowy S. (*Gedanum - perła Pomorza. Wrażenia z ekspedycji*, s. 264-268) i repr. jego prac: winiety (s. 264 i 277) i widoki zabytków Gdańska: *Schody w „Artushofie”* (s. 265; rys. repr. także na okładce w tymże tyg., 1925 nr 4), *Wieża Łabędzia* (s. 270), *Marienkirche* (s. 273), *Wieża ratuszowa* (s. 278).

Od czerwca do września 1919 S. odbył kurs w Szkole Podchorążych w Warszawie i zdobył przysługujący absolwentom stopień. W październiku t.r. mianowany podporucznikiem, został przydzielony do Oddz. I Sztabu Min. Spraw Wojskowych, najpierw do Inspektoratu Budownictwa Wojskowego jako adiutant generała Władysława Kozieł-Poklewskiego, a od maja 1920 do Inspektoratu Spraw Demobilizacyjnych (podczas urlopu kontynuował studia architektoniczne). W tym okresie, w niejasnych okolicznościach, próbował popełnić samobójstwo (sprawa została umorzona w sądzie wojskowym 12 VI 1920). Urlopowany bezterminowo na studia, skończył ostatecznie we wrześniu 1921 karierę wojskową. W l. 1922-24 był członkiem Zarządu Zw. Oficerów Rezerwy RP w Warszawie. Należał do akademickiej korporacji

Welecja (w l. 1919-25); w 1931 został odznaczony Krzyżem Niepodległości za walki legionowe.

Przez cały okres nauki na Wydz. Arch. aktywnie działał na wielu polach artystycznych, dlatęgo studia (uzupełnione kilkumiesięcznym kursem w École des Beaux-Arts w Paryżu) ukończył dopiero 31 VI 1929, uzyskując w Katedrze Projektowania Monumentalnego, pod kierunkiem Czesława Przybylskiego dyplom z wynikiem dobrym i stopień inżyniera architekta za proj. Muz. Morskiego. W czerwcu 1921 razem z Edmundem Johnem wzięli udział, jako korespondenci specjalni Tyg. il., w locie pasażerskim na pierwszej międzynarodowej linii Warszawa-Praha-Strasbourg-Paryż. Reportaż z podróży autorstwa S. *Szlakami ptaków* został opublikowany w numerach 32 i 34 pisma z t.r. z ilustracjami obu artystów (okładkę nr 32 zdobił rys. S. *Oburzony potwór*). Dzięki znajomości języków obcych (francuski, niemiecki, rosyjski), talentom literackim i plastycznym oraz pasji podróżniczej S. w następnych latach napisał i opublikował w Tyg. il. szereg reportaży, często z własnymi il., m.in. ze Lwowa (*Targi Wschodnie z grzbietu Lewiatana*, 1922 nr 40), z zagłębia naftowego Borysław (*Polskie Klondyke*, 1925 nr 29), z fabryki samochodów „Ursus” (*Polski samochód*, 1927 nr 23), z Huculszczyzny (*Worochta - Sz wajcaria Polski*, 1928 nr 47, z il.), a także z Francji (*Riwiera*, 1925 nr 7), Czechosłowacji (*Na brzegu jezera Tichem...*, 1925 nr 14), Danii (*Kjöbenhavn - miasto wież*, 1926 nr 38, z il.; za nr poświęcony Kopenhadze S. otrzymał oficjalne pisemne podziękowanie Królewskiego Dworu Danii), Holandii (*Diament w morzu [Amsterdam]*, 1928 nr 52, z il.), Włoch (*Wenecja - Stara Wenecja*, 1932 nr 48, z il.).

Od grudnia 1922 S. prowadził z Ryszardem Biskem (przyszłym reżyserem filmowym) i Bolesławem Wierzbickim firmę DECOR przy ul. Nowy Świat 45 w Warszawie, zajmującą się projektowaniem grafiki użytkowej, wnętrz i mebli; plakat firmy stworzył współpracujący z nią Edmund John (1923); pod jej szyldem powstał także plakat na bal maskowy Zw. Oficerów Rezerwy autorstwa S. (ok. 1923); najczęściej wspominano o DECORZE w prasie przy okazji doniesień o proj. buławy (autorstwa S.) i dyplomu (autorstwa Johna) dla marszałka Ferdinanda Focha (fot. Tyg. il., 1923 nr 20, s. 328); oba przedmioty zakwalifikowane do wykonania przez komisję przy Muz. Wojska i zatwierdzone przez prezydenta RP wręczył

marszałkowi generał Kazimierz Sosnkowski na stacji w Dziedzicach 2 V 1923.

Równolegle S. kontynuował twórczość literacką. W 1921 napisał 6 nowel fantastycznych wyd. w zbiorze *Dom Filozofów*, z okładką własnego proj. (Wyd. Ignis, W. 1923). W 1924 S. nawiązał współpracę z wyd. Bibl. Dzieł Wyborowych w Warszawie, początkowo jako ilustrator, później prozaik; opublikował tam futurystyczną powieść *Auto, Ty i Ja (miłość maszyn)* (1925) oraz kolejne zb. opowiadań: *Bosman Finta* (1926; nowela tytułowa wyróżniona w konkursie czas. Morze), *Żywe powietrze* (1926), *Radiomiłość* (1927). Na zamówienie Książnicy Atlas napisał czytanki dla dzieci (*Żywy sen, Latający dywan, Na ognistym wozie, W brzuchu stalowego wieloryba, Białe Orle, Krew ziemi*), które zostały wyd. w zbiorach dla uczniów gimnazjum pośród tekstów wybitnych pisarzy pol. i zagranicznych (S. Tync, J. Gołębek, *Czytanki pol. na klasę drugą gimnazjum*, Lw.-W. 1928; ciz., *Czytanki pol. na klasę trzecią gimnazjum*, Lw.-W. 1929). W czerwcu 1926 wygłosił w sali kaliskiego kina Oaza odczyt *Piłsudski a my*. W 1928 artykuł S. *Wnętrze nowoczesne a przemysł ludowy w Polsce* znalazł się w luksusowym wydawnictwie propagandowym *Gdynia jako uzdrowisko* (b.m.r.), obok tekstów m.in. Marii Dąbrowskiej i Wacława Sieroszewskiego.

W 1927 pełnił funkcję kierownika artyst. konkursów architektonicznych i filmowych (na proj. wnętrza kina, scenografii filmu *Ziemia Obiecana*, plakat filmowy, scenariusz fabularny) na Międzynar. Wystawę Sztuki Kinematograficznej w Colosseum w Warszawie. W 1928 dyrekcja PWK rekomendowała S. jako jednego z projektantów stoisk na wystawę.

Po studiach, w l. 1929-39, S. pracował jako inspektor artyst. m.st. Warszawy, uczestnicząc w wielu inicjatywach związanych z estetyką miasta (m.in. porządkowanie szyldów, witryn sklepowych, reklam, oświetlenia, małej architektury itp.); wypracował unikatowy sposób komunikacji ze społeczeństwem w sprawach zagadnień dotyczących estetyki stolicy, publikując niezliczone felietony architektoniczne na łamach popularnego Kur. warsz.; uchodził za wybitnego specjalistę w tej dziedzinie (w 1935 Rada Artyst. m. Lublina zwróciła się m.in. do niego z prośbą o pomoc w opracowaniu regulacji dot. estetyki miasta i ochrony zabytków). Był jednym z inicjatorów powstania mies. *Wnętrze* i jego redaktorem naczelnym

w l. 1931-34, autorem awangardowego manifestu czasopisma *Filozofia wewnątrz mieszkalnych* (1931 nr 1) i kilku artykułów: *Wnętrze nowoczesnej restauracji* (1932 nr 3), *O nowoczesnym pokoju stołowym* (1933 nr 1), *W. Książę Neon* (1933 nr 6), *Wnętrze gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego* (1933/34 nr 9). W listopadzie 1933 pełnił funkcję kierownika artyst. Wystawy Budownictwa Wojskowego (kierował zespołem projektantów: Stanisław Połujan, Tadeusz Gronowski, Jan Poliški, Aleksander Król, Aleksander Więckowski, Juliusz Żórawski) w gmachu Kasyna Garnizonowego w al. Szucha 29 w Warszawie; zaprojektował rozwiązanie przestrzenne ekspozycji, Salę Reprezentacyjną, stoiska lotnictwa i marynarki, jak również plakat wystawy.

S. prowadził także własną praktykę architektoniczną; w l. 1926-27 był współautorem proj. kinoteatru Casino (współpraca: inżynierowie Barud i Jarkowski) przy ul. Nowy Świat 50, zaś w l. 1929-30 razem z Juliuszem Żórawskim wzniósł w Warszawie pierwsze nowoczesne kino dźwiękowe Atlantic (fot. Architektura i Budownictwo, 1930 nr 7, okładka i s. 246-249). Współpracował z Funduszem Kwaterunku Wojskowego, dla którego zaprojektował domy oficerskie przy ul. Zosina Woda 110 w Stanisławowie (1927-28) oraz ul. Garażowej w Jabłonie (obecnie ul. Zegrzyńska 8 w Legionowie), a po kilku latach – dom podoficerski przy ul. Dymińskiej 10A w Warszawie (1933-35) oraz 3 domy mieszkalne: oficerski (ul. Dominikańska 28/28A), podoficerski (ul. ks. Sajny 2A/C) i dowódcy (ul. Saperów 9) w Górze Kalwarii (1935-38, współpraca Kazimierz Pigulowski i Zbigniew Ihnatowicz). Wcześniej, wiosną 1930, pod jego kierunkiem studenci Wydz. Architektury PW zaprojektowali kilka typów kiosków ulicznych zatwierdzonych przez Radę Artyst. m.st. Warszawy. W 1932 S. opracował urbanistykę placu Farnego oraz oprawę architektoniczną pomnika pułkownika Leopolda Lisa-Kuli (rzeźba Edwarda Wittiga) w Rzeszowie (odsłonięcie 18 IX t.r.); w 1933 zaprojektował pomnik generała brygady Władysława Jaxy-Rożena na Powązkach Wojskowych w Warszawie. Ponadto brał udział w licznych konkursach architektonicznych Stow. Architektów Rzeczypospolitej Polskiej (SARP) związanych z Warszawą, m.in. na rozplanowanie placu Marszałka Piłsudskiego (1935) i na proj. gmachu Urzędu Patentowego (1936, konkurs zamknięty; oba proj. we współ-

pracy z Ihnatowiczem i Pigułowskim), ponadto na proj. fontann i regulację pl. Piłsudskiego (1938, I nagroda i realizacja), na proj. pomnika Marszałka Piłsudskiego (1939) w zespole Edwarda Wittiga. W l. 1934-39 był członkiem Oddz. Warsz. SARP.

Niejasne i pogmatwane są losy okupacyjne S., naznaczone upadkiem sił fizycznych i psychicznych. We wrześniu 1939 pozostał w oblężonej Warszawie, po kampanii wrześniowej leczył się (do lutego 1940) w szpitalu św. Rocha (Krakowskie Przedmieście 24), a później w Szpitalu Psychiatrycznym przy ul. Dolnej 42. Stan psychiczny S. i jego niekonwencjonalny sposób bycia stały się przyczyną donosów i niesłusznych podejrzeń o współpracę z Gestapo (był rozpracowywany pod tym kątem przez kontrwywiad Zw. Walki Zbrojnej, później Armii Krajowej, w l. 1940-42). Z okresu okupacji znana jest tylko jedna praca graficzna S.: ilustracje kryminału *Mieszkanie przy ul. Wielkiej Józefa Krysińskiego* (opublikowane pod własnym nazwiskiem w oficjalnym koncesjonowanym Wyd. Polskim, W. 1941). Jak wynika z karty weryfikacyjnej Pol. Zw. Byłych Więźniów Politycznych w Anglii z 19 VI 1947, S. został na skutek donosu aresztowany przez Gestapo w maju 1944 w swoim mieszkaniu w Warszawie pod zarzutem dowodzenia akcją bojową w Radomiu; był więziony i przesłuchiwany najpierw w Warszawie (Pawiak, areszt śledczy Gestapo w al. Szucha, obóz przejściowy przy ul. Skaryszewskiej), potem w Radomiu (więzienie Gestapo), a we wrześniu 1944 przeniesiony do Krakowa z wyrokiem śmierci (więzienie Gestapo przy ul. Montelupich). Zwolniony w październiku t.r. dzięki wstawiennictwu Adama Ronikiera, byłego prezesa Rady Gł. Opiekuńczej w Krakowie, u którego zamieszkał przy ul. Potockiego 10 wraz z wieloma uchodźcami z Powstania Warsz. Żona S. już wiosną 1944 przedostała się do Lizbony i przebywała tam pod dyskretną opieką wojskowych z kręgu Naczelnego Wodza (gen. Kazimierza Sosnkowskiego), czekając na możliwość transportu do Anglii, gdzie zamierzała zaciągnąć się do służby pielęgniarskiej (udało się to dopiero w styczniu następnego r.). Tuż przed wkroczeniem Armii Czerwonej do Krakowa (17 I 1945) Adam Ronikier ewakuował się na teren Niemiec, zabierając ze sobą kilka osób, wśród których znalazł się S. (oprócz niego m.in. Jan Lubomirski z żoną, publicyści Jerzy Rogowicz i Mirosław Wierzbicki); w Niemczech grupa

przebywała przez 3 miesiące, m.in. w zamkach arystokratów niemieckich w Falkenbergu i Neidstein oraz w obozie w Norymberdze, a po wyzwoleniu w kwietniu przez 3 Armię Amerykańską i weryfikacji została ewakuowana 27 V t.r. samolotem do Paryża (S. zabrał ze sobą ocalone rysunki celi Gestapo w Radomiu oraz zamków niemieckich Neidstein i Falkenberg). Od sierpnia 1945 do maja 1946 S. przebywał w Anglii, po czym powrócił do Francji do gł. Obozu Wojska Pol. (dipisi i niezdemobilizowani żołnierze) w La Courtine w departamencie Creuse. W tym okresie był członkiem Stow. Inżynierów i Techników Pol. (SITP) w Anglii i we Francji. W styczniu 1947 rozpoczął starania o przyjęcie do Polskiego Zw. b. Więźniów Politycznych (zweryfikowany pozytywnie nr 157), a w połowie t.r. zdecydował się na emigrację do Argentyny. 20 VII 1947 przybył do miejscowości Campaña, niedaleko Buenos Aires. 1 VIII 1948 został członkiem zwyczajnym SITP (nr 149) w Argentynie, lecz już 1 II 1950 z nieświadomych przyczyn skreślono go z listy. Z powodu złego stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, a przede wszystkim fatalnych warunków materialnych, nie przejawiał aktywności w społeczności polonijnej. Zamieszkał w nieukończonym domku we wzorcowym osiedlu „Aguila Blanca” w Merlo pod Buenos Aires (wybudowanym przez emigrację pol.), wspomagany materialnie przez życzliwych sąsiadów. W tym okresie intensywnie tworzył znakomite warsztatowo i kompozycyjnie rysunki ol. i akwarele o tematyce architektonicznej z miast przedwojennej Polski; niejednokrotnie ofiarowywał swoje prace plastyczne jako ekwiwalent zapłaty za pomoc i jedzenie. W zb. Biblioteka Polaca w Buenos Aires znajdują się jego rys.: *Kraków Wawel*, *Procesja przed kościołem Mariackim w Krakowie*, *Gdynia - port* oraz *Stalle w katedrze św. Jana w Warszawie* (odnalezione w grudniu 2022 w Instituto Cultural Polaca „Aguila Blanca” w Merlo) oraz *Warszawa - Stare Miasto - Kamienica Fukiera*, *Katedra Wawelska - Kraków*, *Kolumna Zygmunta w Warszawie*, *Gdańsk* (spuścizna rodziny Kicińskich) i akw. *Katedra w Wilnie* (1950). Od końca 1953 próbował powrócić do aktywności artyst. w Buenos Aires; w grudniu t.r. otrzymał I nagrodę w konkursie literackim Klubu Pol. za nowelę *Światło zza ściany* (publikacja w tyg. Głos Polski, 1954 nr 2390-2393), w czerwcu 1954 miała miejsce jego pierwsza i ostatnia wystawa

indywidualna na emigracji w Domu Pol. w Buenos Aires, zaś w dniach 8-18 XII t.r. jego prace rysunkowe prezentowane były na wystawie zbiorowej zorganizowanej przez Składnicę Książki Pol. (obok prac Ludwika Wiecheckiego, Jerzego Jurewicza, Ludwika Olszyńskiego, Wacława Ludwiniaka i Karola Półchłopka). S. zmarł w trakcie trwania tej wystawy, w zapomnieniu, po długiej i ciężkiej chorobie. Obecnie odkrywany na nowo i zaliczany do najciekawszych artystów pol. w działających Argentynie.

Żona S., Zofia Janicka-Sosnkowska, po 1945 prawdopodobnie pozostała w Paryżu, gdzie pracowała jako modystka; w 1951 otrzymała wizę na pobyt stały w Rio de Janeiro i mieszkała tam z pewnością do pocz. l. 60. XX w., następnie przeniosła się do Nowego Jorku, gdzie mieszkała od 1965 i gdzie zmarła; współpracowała z nowojorskim Instytutem Piłsudskiego.

Artysta wystawiał najczęściej razem z architektami, ale pokazywał gł. rysunki, podobnie jak na wym. pokazie poplenerowym z 1920. W marcu 1922 na wystawie w Domu Sztuki (Hôtel des Ventes) przy ul. Chmielnej 5 w Warszawie zaprezentowano wśród prac grupy Młoda Architektura (S. Brukalski, J. Gelbard, M. Goldberg, R. Piotrowski, M. Walentynowicz, B. Pniewski, J. Mucharski, S. Sienicki, W. Henneberg, J. Żórawski, J. Sosnkowski) jego rys. ol.: *Janosik, Paryż - bulwary, Tancerka, Jazz-band*, a w 1928 na wystawie Zw. Słuchaczy Architektury PW w TZSP – rys.: *Wieże Kopenhagi, Bitwa morską, Port kopenhaski, Giełda w Kopenhadze*. Ponadto S. uczestniczył w wystawie Koła Plastyków Legionistów w IPS w Warszawie w grudniu 1933 (proj. regulacji placu Marsz. Piłsudskiego, model pomnika generała Władysława Jaxy-Rożena, plakat Wystawy Budownictwa Wojskowego, rys. z Wenecji oraz proj. buławy dla marszałka Focha).

Zakres jego działalności artyst. był bardzo szeroki. Już na początku studiów w Warszawie został współredaktorem „Jednodniówki Akademickiej” wyd. w lipcu 1917, w której był ponadto autorem strony tytułowej i prób literackich: opowiadania *Sen o potęgę - fantazja architektoniczna* z 3 il. Tadeusza Gronowskiego, fragmentu dramatu legionowego *Wigilia* oraz wierszy *Księżna Nikotynka, Dzwon* i cyklu „Z erotyków”; wiersz z tegoż cyklu *Nie kocham cię przecie* został wydany także jako tekst piosenki z muzyką Alek-

sandra Piotrowskiego (nuty w zb. *Cztery pieśni*, W. 1920).

W czerwcu 1919 S. zaprojektował frontysepis jednodniówki „Akademikowi Żołnierzowi” (wyd. Akademickiego Komitetu Pomocy Studentom Żołnierzom). Ilustrował niektóre własne teksty publikowane w czas., np. nowele *Jeniec atmosfery* (Naokoło Świata, 1924 nr 6), *Tryglodyta z Hirocenu* (Z Całego Świata, 1925 nr 7), *Mata-dor* (Naokoło Świata, 1925 nr 9), *Szalona katedra* (tamże, 1925 nr 14), *Pijana kabina* (tamże, 1925 nr 20), *Katastrofa zaręczynowa* (Lot pol., 1926 nr 5), *Lot w zaświaty* (Lot, 1926 nr 10), *1001 kilometr* (Tyg. il., 1927 nr 30), ale także utwory innych autorów, np. powieść Paula Moranda *Lewis i Irena* (W. 1924). Sporadycznie jego rysunki były publikowane także za granicą, m.in. w czas.: *L'illustration* (Paryż), *Berlingske Tidende* (Kopenhaga), *Wasmuths Monatshefte* (Berlin-Wiedeń-Zurich).

Brał udział w konkursach graficznych: na proj. znaczka korporacyjnego Stow. Kobiet Polskich (I nagroda, styczeń 1917), biletu loterii Rady Gł. Opiekuńczej (zaszczytna wzmianka, maj 1917), dyplomu Zw. Floriańskiego (I nagroda w zespole z Bohdanem Pniewskim oraz III nagroda w zespole z Pniewskim i Jerzym Gelbardem, czerwiec 1917) oraz na proj. znaczków pocztowych Królestwa Pol. w 1917 (III nagroda w zespole z Tadeuszem Gronowskim, oryginały odbitek w Muz. Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, oraz IV nagroda w zespole z Bohdanem Pniewskim). Wyróżniony także w konkursach na godło Kasy Chorych w Warszawie (1925) i na plakat wystawy „Mieszkanie i jego kultura” w Warszawie (1926). Był autorem wspomnianych plakatów Wystawy Budownictwa Wojskowego (1933) oraz na bal maskowy Zw. Oficerów Rezerwy w Salach Redutowych Teatru Wielkiego (ok. 1923).

S. zajmował się również projektowaniem scenografii; stworzył dekoracje m.in. do operetek wystawianych w 1922 w Teatrze Nowym w Warszawie (ul. Marszałkowska 125): *Japonka* Ralpha Benatzky'ego (reżyseria Ludwik Śliwiński, marzec), *Hallali* Alberta Szirmaiego (reżyseria Waław Julicz, maj), *Autoflirt* Jeana Gilberta (reżyseria Mieczysław Dowmunt, czerwiec). Niezrealizowane pomysły dekoracji i kostiumów do sztuk Edmonda Rostanda *Cyrano de Bergerac* i *Orle* ilustrują jego artykuł *Arte decorativa* (Tyg. il., 1923 nr 1, s. 5-6), 2 z nich repr. też

Scena pol., 1924 z. 3, s. 254. Zaprojektował także wspólnie z Czesławem Piaskowskim scenografię do filmu fabularnego *Rycerze mroku* (reżyseria Bruno Bredschneider i Stefan Szwarc; premiera 6 V 1932).

Bardzo ważne miejsce w dorobku S. zajmowało projektowanie wnętrz. W l. 20. XX w. wykonał m.in. malowidła ściennie w pryw. pałacach i wилach w Poznaniu; z Edmundem Johnem namalował fresk *Handel i Przemysł w dawnej i nowej Rzeczypospolitej* w sali Tow. Mechaników Pol. w Warszawie. W l. 30. zaprojektował m.in. sklep z piórami wiecznymi Mary Mill przy ul. Marszałkowskiej 104 (fot. Wnętrze, 1933 nr 6, s. 114), restaurację Żywiec (Bracia Suderowie) z architekturą zewnętrzną i neonem w Al. Jerozolimskich 34/36 (1931; fot. Wnętrze, 1932 nr 3, s. 34-48), a także meble dla Wyższej Szkoły Wojennej przy ul. Koszykowej 79 w Warszawie (1932-33; fot. Wnętrze, 1933 nr 1, s. 9). W marcu 1935 w ramach obchodów uroczystości imieninowych Józefa Piłsudskiego zaprojektował (we współpracy z Januszem Alchimowiczem) ogromny neonowy portret Marszałka na fasadzie Teatru Wielkiego w Warszawie (fot. Kur. Poranny, 1935 nr 83, s. 8; Reklama, 1935 nr 2, s. 12).

Zasadniczą część spuścizny literackiej S. stanowią publikacje prasowe; jako publicysta, prozaik i ilustrator współpracował z Tyg. il. 1920-32 (oprócz wyż. wym.: 1925 nr 4; 1926 nr 36, 52; 1927 nr 22, 25, 27, 29, 30, 43), Naokoło Świata 1924-28 (w tym m.in. nowe: 1924 nr 6; 1925 nr 9, 14, 20; artykuły: 1926 nr 25, 29; uhonorowany III nagrodą tegoż mies. artykuł *Język Merkurego czyli o reklamie, jej rozwoju, psychologii i znaczeniu*, 1928 nr 49) i Kur. warsz. (1924-39) oraz okazjonalnie z czas. *Bluszcz* (1922, nowela *Białe liście*, I nagroda w konkursie lit.), *Z Całego Świata* (1925 nr 7, nowela), *Lot pol.* (1926 nr 5, 8, nowe: nr 10, reportaż), *Gaz. lit.* (1926 nr 8, nowela), *Od A do Z* (1927 nr 1, nowela), *Świat* (1927 nr 7, nowela), *Teatr i Życie Wytworne* (1929), *7 Dni* (nowe: i felietony: 1929 nr 36, 39, 40, 47, 48; 1930 nr 24, 28, 35), *Kino* (1930 nr 3), *Polska Zbrojna* (1933 nr 354) czy *Reklama* (1935 nr 1). W samym Kur. warsz. zamieszczało ponad 20 nowel S. (1924 nr 362; 1926 nr 3, nr 306; 1927 nr 8, nr 125, nr 235; 1928 nr 347; 1929 nr 1, nr 246, nr 288, nr 337, nr 356; 1930 nr 18, nr 67, nr 165, nr 189, dod. do nr 351; 1931 nr 87, nr 222; 1937 nr 353; 1938 nr 50, nr 105,

nr 347; 1939 nr 104, nr 215). W sumie w okresie dwudziestolecia międzywojennego opublikował na łamach periodyków ponad 40 nowel (w tym kilka dla dzieci) oraz ponad 180 pisanych barwnym językiem artykułów i felietonów o tematyce związanej z szeroko pojętą nową architekturą i urbanistyką, estetyką miasta, zagadnieniem zieleni, a także projektowaniem wnętrz, mebli, scenografii, światła oraz wieloma innymi aspektami nowoczesności, jak reklama, kino, radio, motoryzacja, komunikacja lotnicza itp., m.in.: w magazynie *Naokoło Świata* – *O nowoczesnej architekturze* (1925 nr 9, s. 77-86), *Żywa architektura* (1926 nr 23, s. 85-76), *Miasta nowoczesne* (1927 nr 34, s. 57-72); w Tyg. il. – *Architektura stroju* (1927 nr 21, s. 419-420); w czas. *Teatr i Życie Wytworne* – *Auto i my* (1929 nr 10, s. 11-13); przede wszystkim zaś w Kur. warsz. – *Aktor radiowy i pantomima fonetyczna* (1926 nr 304, s. 7), *Klejnoty ulicy* (1930 nr 11, s. 15), *Władza estetyczna* (1930 nr 60, s. 17), *Grymas X-tej Muzy* (1930 nr 109, s. 8), *Miasto nowoczesne i reklama* (1930 nr 161, s. 20), *Inspektorat artystyczny* (1930 nr 181, s. 7), *Przyroda i miasto* (1930 nr 227, s. 7), *Wystawa wystawy* (1931 nr 70, s. 8), *Złe i dobre światło* (1931 nr 81, s. 7), *Światła wielkiego miasta* (1932 nr 80, s. 16), *Fundamenty estetyki* (1932 nr 88, s. 6), *Stolica w światłach* (1932 nr 242, s. 7-8), *Czy miasta boją się wody?* (1937 nr 17, s. 16-17), *Wentylatory miasta* (1937 nr 31, s. 15-16), *Kłusownicy budowlani* (1937 nr 126, s. 16), *Reklamy-kaleki* (1937 nr 181, s. 15), *Szklane oczy* (1937 nr 265, s. 19), *Kino mówi* (1937 nr 272, s. 19), *Napoleonizm w reklamie* (1937 nr 279, s. 18), *Trawa w mieście* (1938 nr 146, s. 20), *O konkursach architektonicznych* (1938, nr 298, s. 19-20), *Sztuka sztuk* (1938 nr 310, s. 19), *Bridge a architektura* (1938 nr 326, s. 18-19), *Światło, przestrzeń, materiał* (1939 nr 15, s. 16-17), *Polityka reklamy* (1939 nr 78, s. 17), *Roślina i architektura* (1939 nr 156, s. 10-11). W podobnym duchu wygłaszał odczyty i felietony radiowe (sporadycznie w l. 1926-27, 1929, 1938). Pełna bibliografia tekstów lit. i publicystycznych S. w monografii: Błaszczuk D., *Jerzy Sosnkowski (1893-1954) – brat Generała*, W. 2023 (w druku).

Czy wiesz, kto to jest?, red. Łoza S., *Uzupełnienia i sprostowania*, W. [1939]. – *Pol. bibliografia sztuki 1801-1944*, t. 2, Wr. 1979 (jako Sosnkowski); t. 4, cz. 2, W. 2001; t. 4, cz. 4, W. 2008. – *PSB*, t. 40, 2001, s.v.

Sosnkowski Kazimierz (Zięba A.A.; mylna informacja o synu S.).

Alfabetyczny spis oficerów rezerwy, W. 1922, s. 270.
 – Cz., *Książki (Jerzy Sosnkowski, „Dom filozofów”...)*, Gaz. Administracji i Policji państw., 1923 nr 39, s. 17.
 – *Buława dla Marszałka Focha*, Polska Zbrojna, 1923 nr 116 (30 IV), s. 2. – Z.K., *Sprawozdanie lit. (Jerzy Sosnkowski „Dom Filozofów”...)*, Robotnik, 1923 nr 162 (17 VI), s. 2. – *Notatki lit. ... Auto, Ty i Ja*, (rec.), Świat 1925, dod. Romans i Powieść, nr 48, s. 4. – Braun J., *Dział krytyczny [Jerzy Sosnkowski: „Auto, ty i ja”]*, Gaz. lit., 1926 nr 6, s. 3. – Tenże, *„Bosman Finta”* (rec.), Gaz. lit., 1926 nr 15-16, s. 3. – Janus E., *Wśród książek. Biblioteka Dziel Wyborowych [rec. Auto, ty i ja]*, Wiad. lit., 1926 nr 22, s. 3. – Dębicki Z., *„Bosman Finta”* (rec.), Kur. warsz., 1927 nr 19, s. 4. – *Nowy nabytek 10-ej Muzy*, Od A do Z, 1927 nr 1, s. 22. – ems., *Piękno Warszawy. Ankieta „Świata”* [wypowiedź S.], Świat, 1930 nr 22, s. 5-6. – kt., *Kino „Atlantic”*, Wiad. lit., 1930 nr 6, s. 5. – *Na froncie walki o zewnętrzne piękno stolicy. Wywiad u kierownika inspekcji artyst. p. inż. Jerzego Sosnkowskiego*, Gaz. pol., 1930 nr 160, s. 8. – Marzyński S., *O jednym z nowych kinematografów warsz.*, Architektura i Budownictwo, 1930 nr 7, s. 246-248. – Żórawski J., *Uwagi techniczne*, tamże, s. 248-249. – Wiczorekiewicz A., *Pomnik pułk. Lisa-Kuli w Rzeszowie*, Tyg. il., 1932 nr 40, s. 644. – *Domy mieszkalne Funduszu Kwaterunku Wojskowego. Spraw. 1930-1933*, W. 1934. – *Budownictwo wojskowe*, red. Król A., t. 2, W. 1936, s. 301-330, 462. – *Spraw. Funduszu Kwaterunku Wojskowego 1927-1937*, W. 1938, poz. 287, 320, s. 65. – *Manifestacyjny pogrzeb śp. Zofii z Drabińskich Sosnkowskiej*, Kur. pol., 1939 nr 4, s. 2. – (PAT), *Za trumną śp. Zofii z Drabińskich Sosnkowskiej*, Gaz. pol., 1939 nr 4, s. 2. – Łacka M., *Koło Art. Grafików Reklamowych*, [w:] *Ze studiów nad genezą plastyki nowoczesnej w Polsce*, oprac. Starzyński J., Wr. 1966 (jako Sosnkowski Jerzy). – *Warsz. Szkoła Architektury 1915-1965. 50-lecie* Wyd. Architektury Politechniki Warsz., W. 1967. – *Pol. życie art.*, 2. – Kamiński Z., *Dzieje życia w pogoni za sztuką*, W. 1975. – Leśniakowska M., *Architektura w Warszawie 1918-1939*, W. 2000. – Ronikier A., *Pamiętniki 1939-1945*, Kr. 2001. – *Kalendarium konkursów warsz. w l. 1899-2000*, [w:] *Fragmenty stuletniej historii 1899-1999. Ludzie, fakty, wydarzenia. W stulecie organizacji warsz. architektów*, red. Barucki T., W. 2001, s. 249-350. – Budrewicz Z.Z., *Czytanka lit. w gimnazjum międzywojennym. Geneza, struktura, funkcje*, Kr. 2003, s. 90-92. – Pyzik S.P., *Polacy w Argentynie*, W. 2004, s. 255. – Kirszak J., *Notatki generała Kazimierza Sosnkowskiego z kampanii wrześniowej 1939 r.*, Niepodległość, 2007 t. LVII, s. 169.

– Sosnkowski K., *Wybór pism*, Wr. 2009. – Błaszczuk D., *Juliusz Żórawski - przerwane dzieło modernizmu*, W. 2010. – Lichański J.Z., *Political fiction i antyutopia w literaturze II RP - o kilku zapomnianych pisarzach - glossy*, [w:] *Dwudziestolecie 1918-1939. Odkrycia, fascynacje, zaprzeczenia*, red. Kowalczyk A.S., Wójcik T., Zieniewicz A., W. 2010, s. 328-340. – Danczowska H., *Rada Artyst. miasta Lublina*, Lublin 2011, s. 9-10. – Ranocchi E., *Miłość maszyn. Antynomie maszyny w pol. modernizmie*, Studi Slavistici, VIII, 2011, s. 137-160. – Tenże, *Od maszyny do człowieka i z powrotem*, Autoportret, 2011 nr 2, s. 76-81. – Tenże, *Szalona katedra*, tamże, 2014 nr 4, s. 62-67. – Wróbel E., *Literatura popularna i „Wiadomości Literackie”*, [w:] *Literatura popularna. Dyskursy wielorakie*, t. 1, Katowice 2013, s. 248. – Piątek G., *Sanator. Kariera Stefana Starzyńskiego*, W. 2013, s. 213. – Kozina I., *Polski design*, W. 2015, s. 68-71, 77. – Błaszczuk D., *„Wnętrze” - czas. z l. 30. XX w. poświęcone nowoczesnym meblom i projektowaniu wnętrz*, IH/4 Designers Quarterly, 2018 nr 1, s. 7. – Grzybowski A., Tebinka J., *Na wolność przez Lizbonę. Ostatnie okręty polskich nadziei*, W. 2018. – Rozbicka M., *Studia i kariery wybranych adeptów warsz. szkoły architektury z l. 1915-1939 - przyczynki i dopełnienia w świetle materiałów archiw. ze zb. naukowych Zakładu Architektury Polskiej* Wyd. Architektury i Działu Ewidencji Studentów Politechniki Warsz., [w:] *Studia do dziejów architektury i urbanistyki w Polsce*, W. 2020, t. 3, s. 181-234. – Kaczorowski J., *Partnerstwa artyst. w pol. branży wydawniczej i reklamowej pierwszej poł. XX w.*, Roczn. Biblioteczne, 2021, s. 218. – Jakowiczowa K.E., *Z wystawy prac J. Sosnkowskiego*, Głos Polski (Buenos Aires), 1954 nr 2411 (11 VI), s. 6. – *Wystawa prac artystów pol.*, tamże, nr 2436 (3 XII), s. 9. – S.S., *Wystawa w Domu Pol.*, tamże, nr 2439 (24 XII), s. 6. – Gąssowski S., *Plastycy Polscy w Argentynie*, Kurier pol. (Buenos Aires), 1959 nr 101 (16 VII), s. 3. – *Trzydziestolecie Stow. Inżynierów i Techników Pol. w Argentynie 1947-1977*, Dom Polski Buenos Aires, 1977, s. 106.

I Wystawa Niezależnych, W. 1913, s. 20. – *Kat. prac konkursowych na marki pocztowe Królestwa Pol.*, W. 1918. – *Kat. VIII-mej licytacji*, Biul. Domu Sztuki, 1922 nr 6, s. 42. – *Przew. TZSP* nr 31, W. 1928. – *Kat. wystawy Koła Plastyków*, Legionowy Instytut Studiów, IPS, W. 1933. – *Architektura plakatu. Graficy-architekci z kregu Politechniki Warsz. w l. 1919-1939*, Muz. Plakatu, W. 2005. – Szablowska A.A., Seńkiw M., *Plakat pol. ze zb. Muz. Etnografii i Przemysłu Artyst. Instytutu Narodoznawstwa Nar. Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie*, W. 2009, s. 162, 558.

Kur. warsz., 1917 nr 11 (wyd. wieczorne), s. 2, nr 160 s. 1; 1922 nr 83, s. 6; 1926 nr 216, s. 12 (Kleczyński J.); 1930 nr 101, s. 8. – Nowa gaz., 1917 nr 220, s. 2, nr 285, s. 2. – Myśl Niepodległa, 1917 nr 384, s. 416. – Bluszcz, 1922 nr 49, s. 1. – Teatr i Kino, 1922 nr 9, s. 30, nr 10, s. 31, nr 12, s. 32, 33. – Polska Zbrojna, 1922 nr 83, s. 5 (E. S.); 1933 nr 342, s. 8 (Winkler K.). – Grafika pol., 1922 nr 11-12, s. 291. – Głos Lubelski, 1923 nr 117, s. 4. – Kur. pol., 1923 nr 121, s. 6; 1938 nr 206, s. 8. – Obwieszczenia Publiczne (dod. do Dz. Urzędowego Min. Sprawiedliwości), 1923 nr 57A (18 VII), s. 10-11. – Tyg. il., 1923 nr 20, s. 328; 1928 nr 6, s. 111 (Husarski W.); 1932 nr 39, s. 621. – Sztuki Piękne, I, 1924/25 nr 10, s. 483; VI, 1930 nr 7-8, s. 298; VII, 1931 nr 2, s. 68. – Gaz. Kaliska, 1926 nr 133 (13 VI), s. 4. – Morze, 1926 nr 3-4, s. 16. – Prz. Oświatowy, 1926 nr 12, s. 390 (Błażak A.). – ABC, 1927 nr 32, s. 3. – Il. tyg. pol., 1927 nr 35, s. 27. – Echo PWK, 1928 nr 12, s. nlb. 17. – Głos Narodu, 1928 nr 50 (19 II), s. 4. – Rzeczy Piękne, 1928 nr 11, s. 165; 1930 nr 7-9, s. 151-152. – Grafika, 1930 nr 2, s. 18-21 (Tupański A.). – Lw. wiad. Muzyczne i lit., 1930 nr 7/8, s. 2 (k.w.). – Kur. Poranny, 1932 nr 24, s. 12; 1933 nr 61, s. 6 (s.w.), nr 321, s. 5 (Biernacki K.); 1935 nr 83 (24 III), s. 8 (Sterling M.); 1938 nr 207, s. 5. – Świat, 1933 nr 47, s. 16 (Wieczorkiewicz A.). – Architektura i Budownictwo, 1929 nr 11-12, s. 86; 1933 nr 10-12, s. 295-301 (Król A.); 1935 nr 3-4, s. 97, 110; 1936 nr 11, s. 365-372; 1939 nr 1, s. 7. – Exp. Poranny, 1933 nr 340, s. 6 (Brucz S.). – Dom, Osiedle, Mieszkanie, 1933 nr 10-11, s. 38-39 (Mańkowski B.). – Il. kur. codz., 1933 nr 361, s. 11 (Dienstl-Dąbrowa M.); 1936 nr 11, s. 365-372. – Gaz. pol., 1938 nr 206, s. 6. – Głos pol. (Buenos Aires), 1949 nr 2156, s. 13; 1953 nr 2385, s. 5, nr 2386, s. 5; 1954 nr 2440, s. 7 (nekrolog); 1955 nr 2441, s. 7 (nekrolog).

Arch. Akt Nowych Warszawa, Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego,teczka nr 7063: Kwestionariusze dot art. plastyków 1929-36; Hoover MSZ, 800/42/0/-/268. – AP Warszawa, Zespół nr 201, Zbiór Korotyńskich (teczka: Jerzy Sosnkowski - architekt). – Arch. PW, Dz. Ewidencji Studentów, Akta osobowe nr 2523. PW. – Arch. SARP, Członkowie Okręgu Warsz. SARP, 1939. – Centralne Arch. Wojskowe, Akta Personalne i Odznaczeniowe (Jerzy Sosnkowski - sygn. 13454, 2202, 306, KN12.05.1931); zespół Gabinet Min. Spraw Wojskowych 1918-1939, sygn. I.300.1, t. 385; Departament Budownictwa Min. Spraw Wojskowych, sygn. I.300.63.228. – Hipoteka Warsz., księga hipoteczna nr 156 (ul. Chmielna 33). – Instytut Pamięci Nar., IPN BU 200/1 t. 3,teczka: Wykaz osób występujących w materiałach archiw. okresu okupacji rozpracowywanych

przez wywiad i kontrwywiad AK, s. 396-397. – IS PAN, Zb. Fot. i Rys. Pomiarowych, Arch. Czesława Olszewskiego. – IS PAN, Pracownia Dokumentacji Architektury XX i XXI wieku, Nitsch A., *Leksykon architektów i budowniczych Polaków i cudzoziemców w Polsce działających*, W. 1988, mpis, s. 210. – IS PAN, Zb. Specjalne, nr inw. 70: Arch. IPS, wystawa nr 24 (Wystawa Koła Plastyków Legionowych, 1933/34,teczka J. Sosnkowskiego). – Arolsen Archives, Arolsen, Niemcy, sygnatura 6.3.1.1: akta Adama Ronikiera. – Instytut Pol. i Muz. im. gen. Sikorskiego, Londyn, kol. 284/13; A. XII. 4/171. – The Polish Institute of Arts and Sciences of America, Nowy Jork, PIASA Collections (dostęp online), Fonds No. 5: Jan Lechoń Papers, 702_5_0_0_50_088. – Biblioteka Polaca I. Domeyko, Buenos Aires, Kwestionariusz członkowski SITP w Argentynie (nr 149), zespół nr 4, sygn. 14; *XV-lecie pracy Klubu Polskiego* (sygn. publikacji SEK-7-25), zespół nr 5, sygn. nr 1-5; kolekcja sztuki emigracyjnej (8 rys. ol. i 1 akwarela).

W zb. Jerzego Kirszaaka we Wrocławiu – Stefan Sosnkowski, *O rodzie Sosnkowskich spisał co wiedział w roku 1968*, mpis.; kopia korespondencji Zofii Sosnkowskiej z Instytutem J. Piłsudskiego w Nowym Jorku (1965-74). – Relacje Bogusława Kaniaka w Buenos Aires, Maryli i Teresy Szybisz oraz Jerzego Ciawłowskiego w Merlo (spisane przez D. Błaszczyka w grudniu 2022).

D. Błaszczyk

Sosnowski, nauczyciel rysunku na Wołyniu ok. 1839.

Łopaciński E., *Materiały do dziejów rzemiosła artystycznego w Wielkim Księstwie Litewskim (XV-XIX w.)*, W. 1946, poz. 1076.

M. Myśliński

Sosnowski Arnold, malarz. W 1929 nadesłał z Hercegowiny na wystawę ogólną w TZSP prace: *Zachód słońca pod Raguzą, Sirocco I, Sirocco II*, wszystkie ol.

Nie wiadomo, czy tożsamy z absolwentem Państw. Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu (egzamin końcowy w czerwcu 1929) o tych samych personaliach oraz z Arnoldem Sosnowskim, ur. 30 VIII 1908 Czerników k. Włodzimierza Wołyńskiego (obecnie Czornykiw, Ukraina), zm. 28 IV 1989 Warszawa (pochowanym na cmentarzu prawosławnym na Woli), synem Bronisława i Antoniny.